

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/225/2018
Identifikačné číslo spisu:	6114207892
Dátum vydania rozhodnutia:	28.02.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Petříková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:6114207892.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloleté deti Z. S., narodenú A. a U. S., narodenú A., bývajúce u matky, zastúpené opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Banská Bystrica, deti matky Z. C., bývajúcej v X., zastúpenej JUDr. Petrom Bacíkom, Advokátska kancelária Bacíková a spol., so sídlom v Banskej Bystrici, Lazovná č. 45 a otca I. S., bývajúceho v H., zastúpeného JUDr. Milošom Kaščákom, advokátom so sídlom vo Vranove nad Topľou, Kalinčiakova č. 10, o udelenie súhlasu na vystaňovanie maloletých detí do cudziny a úpravu styku otca s maloletými deťmi, vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 31 P 117/2014, o dovolaní otca proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 24. apríla 2018 sp. zn. 13 CoP 16/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Banská Bystrica (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 23. augusta 2017 č. k. 31 P 117/2014-359 konanie v časti úpravy styku otca s maloletými deťmi nezastavil; upravil styk otca s maloletými deťmi tak, že otec je oprávnený stretávať sa s maloletými deťmi každý nepárny rok počas zimných sviatkov od 24. decembra od 9.00 hod. do 3. januára nasledujúceho roka do 16.00 hod., každý párny rok počas veľkonočných prázdnin od Veľkonočného štvrtku, ktorým začínajú veľkonočné prázdniny od 9.00 hod. do Veľkonočného pondelka do 16.00 hod., každý rok počas letných prázdnin od 1. augusta od 9.00 hod. do 21. augusta do 16.00 hod.; tretím výrokom uložil matke povinnosť maloleté deti na styk s otcom pripraviť a otcovi styk s deťmi umožniť; vyslovil, že v uvedené dni a hodiny je otec oprávnený maloleté deti od matky detí v mieste bydliska otca prevziať a povinný matke v stanovené dni a hodiny v mieste bydliska otca detí odovzdať; náklady maloletých detí spojené s cestovaním detí z miesta bydliska maloletých detí z U. do miesta bydliska otca na Slovensku a späť za účelom realizácie styku otca s deťmi uložil hradíť obom rodičom rovným dielom; návrh otca na zmenu výchovného prostredia k maloletým deťom vylúčil na samostatné konanie; vyslovil, že týmto rozsudkom došlo k zmene rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica zo 14. februára 2013 č. k. 32 P 135/2012-72 v časti úpravy styku otca s maloletými deťmi; rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov

tohto konania.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 24. apríla 2018 sp. zn. 13 CoP 16/2018 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd po oboznámení sa s obsahom spisu ako aj s odvolaním otca konštatoval, že rozsudok súdu prvej inštancie je vecne správny a v zmysle § 387 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) sa s ním v celom rozsahu stotožnil. Poznamenal, že vzhľadom na vzdialenosť medzi Slovenskou republikou a U. a na nutnosť cestovania je najvhodnejšie určiť realizáciu styku vždy na čas prázdnin, keďže v žiadnom prípade nie je možné upraviť styk maloletých detí tak, ako bol upravený v čase, keď maloleté deti žili na území Slovenskej republiky a bolo možné, aby sa s otcom stretávali každý druhý týždeň a prípadne ešte aj počas týždňa. Zdôraznil, že sám otec ani nepodal návrh na výkon pôvodného rozhodnutia, a teda zrejme len formálne trvá na pôvodnej úprave. Pokiaľ ide o samotnú realizáciu styku mal odvolací súd za to, že právo otca a maloletých na vzájomné stretávanie sa je spätá aj s povinnosťou matky participovať na realizácii tohto stretávania. Je to matka, ktorá sa rozhodla žiť v U., súd udelil súhlas na vycestovanie maloletých detí s ňou do U.. Odvolací súd uviedol, že v tomto zmysle bolo správne rozhodnutie súdu prvej inštancie pokiaľ rozhodol o mieste, z ktorého otec maloleté deti prevezme a odovzdá a to bydlisko otca, pričom súd zohľadnil aj tú skutočnosť, že matka s dcérami do tohto prostredia (Slovenskej republiky) cestuje za účelom návštevy rodinných príslušníkov, pričom otec maloletých detí do U., t. j. miesta bydliska maloletých detí necestuje, resp. toto nenavštevuje. Za prepravu maloletých zodpovedajú obidvaja rodičia, v tomto zmysle na každom z nich je aj povinnosť úhrady nákladov spojených s prepravou maloletých a realizáciou styku. Správne je potom rozhodnutie súdu prvej inštancie, aby toto hradili rodičia rovnakým dielom. Vzhľadom na uvedené odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie. O trovách odvolacieho konania rozhodol v súlade s § 52 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“) za použitia § 396 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie otec maloletých (ďalej aj „dovolateľ“), ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. f/ CSP. Namietal, že napadnutému rozhodnutiu odvolacieho súdu predchádzal postup, ktorý ho zásadným spôsobom obmedzil vo výkone jeho rodičovských práv a tým mu zmaril možnosť účinne uplatňovať jeho procesné práva. Uviedol, že súd vycestovanie maloletých detí povolil bez určenia ďalších zákonom predpokladaných skutočností, predovšetkým bez určenia jeho styku ako otca s deťmi. Mal za to, že nakoľko vycestovaním detí dochádza k zásadnej zmene pomerov, ktoré automaticky odôvodňujú novú úpravu styku, preto jeho pôvodne určený styk s deťmi, a to rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 32 P 135/2012, sa tak stal absolútne nevykonateľným. Konštatoval, že postupom súdu v tomto konaní, keď bolo samostatne povolené vycestovanie detí do zahraničia bez toho, aby bol zároveň jedným a tým istým rozhodnutím súdu náležite upravený styk s jeho deťmi, došlo k zásadnému porušeniu jeho práv, a to jednak procesných a jednak rodičovských. Z týchto dôvodov dovolateľ navrhol rozhodnutie odvolacieho súdu a zároveň súdu prvej inštancie zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie súdu prvej inštancie.

4. Opatrovník maloletého v písomnom vyjadrení k dovolaniu otca uviedol, že dôvody dovolania nekorešpondujú s aplikovanou pripomienkou v zmysle § 420 písm. f/ CSP, keďže nie je vymedzený samotný nesprávny procesný postup, jeho intenzita ani následok.

5. Matka maloletých v písomnom vyjadrení k dovolaniu otca navrhla, aby dovolací súd dovolanie podľa § 447 písm. d/ CSP odmietol, nakoľko otec v dovolaní vôbec nevymedzil, akú presnú procesnú vadu malo konanie, ktoré predchádzalo rozsudku odvolacieho súdu, mať.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v neprospech ktorého bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

7. Dovolanie je v danom prípade podané vo veci starostlivosti súdu o maloletých (úprava styku), ktorá je upravená od 1. júla 2016 v Civilnom mimosporovom poriadku. Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ak tento zákon neustanovuje inak. CMP v ustanoveniach § 76 a § 77 obsahujúcich niektoré ustanovenia o dovolaní „neustanovuje inak“, ak ide o prípustnosť dovolania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých; prípustnosť dovolania otca bolo preto

potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP, ktoré upravujú, kedy je dovolanie prípustné (§ 419 a nasl. CSP).

8. V danom prípade bolo dovolanie otca podané po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný procesný kódex. Aj za účinnosti CSP treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

9. Už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 najvyšší súd opakovane vyjadril záver aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

10. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014).

11. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

12. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. V danom prípade je v dovolaní uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 420 CSP.

13. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dôvodom prípustnosti dovolania.

13.1. V prípade konania, ktoré možno začať aj bez návrhu (ktorým konaním je aj konanie o úprave styku) dovolací súd nie je v zmysle § 74 CMP viazaný rozsahom dovolania. Aj napriek tomu je však v zmysle § 440 CSP (uplatneného prostredníctvom § 2 CMP) viazaný dovolacími dôvodmi. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (§ 428 CSP).

14. Dovolateľ v dovolaní uviedol, že prípustnosť jeho dovolania vyplýva z § 420 písm. f/ CSP.

14.1. V zmysle § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14.2. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky

poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05).

14.3. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie alebo spor) znemožňujúca účastníkovi (strane sporu) realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní. Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku (3 Cdo 110/2017, 4 Cdo 128/2017, 8 Cdo 56/2017).

14.4. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom konaní, potom už „postupom súdu“ zásadne nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (3 Cdo 173/2017, 7 Cdo 150/2017, 8 Cdo 49/2017). Otázku ústavnej súladnosti právneho záveru dovolacieho súdu založeného na takomto chápaní pojmu „procesný postup súdu“ posudzoval Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) napríklad v konaniach sp. zn. I. ÚS 21/2018, III. ÚS 614/2017, IV. ÚS 88/2018, v ktorých podané sťažnosti odmietol s odôvodnením, že nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu pri rozhodovaní o dovolaní nemajúci oporu v zákone.

14.5. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmatečnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3 Cdo 41/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017).

15. Dovolateľ porušenie práva na spravodlivý proces videl v tom, že rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktoré napáda dovolaním predchádzal postup, ktorý ho zásadným spôsobom obmedzil vo výkone jeho rodičovských práv, a to hlavne tým, že súd prvej inštancie rozhodol o povolení odsťahovania sa maloletých detí do zahraničia avšak bez toho, aby upravil jeho právo na styk s deťmi. V danom prípade dovolateľ namietal nesprávny procesný postup, a to v rozhodnutí, ktorým bolo samostatne povolené vycestovanie detí do zahraničia, bez toho, aby bol zároveň jedným a tým istým rozhodnutím súdu náležite upravený styk s jeho deťmi. Dovolací súd poznamenáva, že v danom prípade Okresný súd Banská Bystrica rozsudkom z 24. júna 2015 č. k. 31 P 117/2014-194 povolil vysťahovanie maloletých detí na územie U. a v časti návrhu na úpravu styku otca s maloletými návrh zamietol. Na odvolanie otca proti predmetnému rozsudku Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 13. októbra 2015 sp. zn. 13 CoP 59/2015 rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým súd prvej inštancie povolil vysťahovanie maloletých detí na územie U. potvrdil a v časti, ktorým súd prvej inštancie návrh matky na úpravu styku zamietol, rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil súdu prvej inštancie na nové konanie, predovšetkým z a účelom zistenia skutočností rozhodujúcich pre rozhodnutie o novej úprave styku s maloletými deťmi, a to vzhľadom na zmenu pobytu maloletých. Otec maloletých predmetné rozhodnutie odvolacieho súdu dovolaním nenapadol a teda ho ani nespochybnil. Súd prvej inštancie preto následne rozsudkom z 23. augusta 2017 č. k. 31 P 117/2014-359, ktoré bolo potvrdené dovolaním napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu, upravil styk maloletých detí s otcom.

16. Najvyšší súd zastáva názor, podľa ktorého ak nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu, (procesnou) povinnosťou strany, kvalifikovane zastúpenej alebo vzdelanej podľa § 429 ods. 1 a 2 CSP, je vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod. Dovolateľ v dovolaní síce označil procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP, no táto vada sa vzťahuje na iné konanie a

rozhodnutie než to, ktoré je podrobené prieskumu v tomto dovolacom konaní.

17. Dovolací dôvod teda nie je vymedzený spôsobom zodpovedajúcim § 431 CSP.

18. Nevymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom uvedeným v § 431 CSP je dôvodom na odmietnutie dovolania podľa § 447 písm. f/ CSP. Najvyšší súd G. republiky dovolanie otca preto podľa vyššie citovaného ustanovenia odmietol.

19. Dovolací súd o nároku na náhradu trov dovolacieho konania rozhodol podľa § 52 CMP a § 451 ods. 3 CSP.

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.